

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 16Co/66/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6617212251
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 10. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ivica Hanusková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2025:6617212251.4

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivicy Hanuskovej a členov senátu JUDr. Dušana Kucbela a JUDr. Alexandra Mojša, v spore žalobcov: 1/ A. B., 2/ C. B., 3/ D. B., 4/ E. B., 5/ F. G., 6/ F. C., 7/ D. B., 8/ H. I., 9/ F. B., 10/ D. G. (J.), 11/ D. G., 12/ F. B., 13/ H. B., v rade 1 až 5 a 7 až 13 v zastúpení Slovenským pozemkovým fondom, so sídlom Búdkova 36, 817 15 Bratislava, IČO: 17 335 345, v rade 1, 4 a 6 v zastúpení Lesmi Slovenskej republiky, štátny podnik, so sídlom Námestie SNP č. 8, 975 66 Banská Bystrica, IČO: 36 038 351, proti žalovaným: 1/ H. K., narodený XX.XX.XXXX, trvale bytom L. XXX/XX, XXX XX M., štátny občan SR, 2/ D. C., narodený XX.XX.XXXX, trvale bytom F. XXX/X, XXX XX M., štátny občan SR, obaja v zastúpení JUDr. Ľubomírom Ivanom, advokátom so sídlom Námestie SNP 41, 960 01 Zvolen, IČO: 42 197 821, v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, o odvolaní proti rozsudku Okresného súdu Lučenec č. k. 13C/24/2017 - 463 zo dňa 11. apríla 2019, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým konanie voči žalobkyni 4/ E. B., N. D., zastavil (výrok II.), **p o t v r d z u j e**.

II. Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, o určení vlastníckeho práva žalobcov k nehnuteľnostiam (výrok I.) a vo výroku o náhrade trov konania (výrok III.) zrušuje a vec vracia v tomto rozsahu súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie určil, že žalobcovia 1/, 2/, 5/ až 13 sú vlastníckmi nehnuteľnosťmi špecifikovaných v I. výroku rozhodnutia. Konanie o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam voči žalobkyni 4/ zastavil (II. výrok). Trovy konania stranám sporu nepriznal. Vydaniu napadnutého rozsudku predchádzalo uznesenie súdu prvej inštancie zo dňa 28.03.2018, ktorým bolo konanie zastavené prihládajúc na námietku žalovaných ohľadne neúplného označenia žalobcov. Uznesenie o zastavení konania bolo následne zrušené uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho pod sp. zn. 16Co/180/2018 zo dňa 10.10.2018 a vec bola vrátená súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

2. Po vrátení veci súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania ustálil nasledovný skutkový stav: žalovaný 1/ bol na základe notárskej zápisnice notárky JUDr. Marty Jurinovej z 10.03.2015, N 424/2012, NZ 7963/2015 zapísaný ako vlastníck pozemkov parcely EKN nachádzajúcich sa v k. ú. O. a k. ú. M., ktoré sú špecifikované vo výroku napadnutého rozhodnutia (ďalej aj „predmetné nehnuteľnosti“). Z konfrontácie svedkov v trestnej veci ČVS: ORP - 286/2 - VIS - LC - 2016 zo dňa 04.10.2016 žalovaný 1/ na otázku či bol v čase vyhotovenia notárskej zápisnice dobromyseľným držiteľom všetkých nehnuteľností uviedol: „Ako som mohol držať, keď som tieto pozemky nemal na mňa“. V konaní nebolo sporné, že žalovaný 1/ odpredal časť vydržaných nehnuteľností v k. ú. M. kúpnu zmluvou zo dňa 12.05.2017 žalovanému 2/, ktorý je ich aktuálnych vlastníckom. Jedná sa o nehnuteľnosti s parcelnými číslami XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX/X, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX a

XXXX/X, pričom ide o parcely registra „E“ nachádzajúce sa v k. ú. M.. Z úmrtných listov zomrelých vyplýva, že A. B. sa narodil XX.XX.XXXX a zomrel XX.XX.XXXX, D. B. sa narodil XX.XX.XXXX a zomrel XX.XX.XXXX, F. G. sa narodil XX.XX.XXXX a zomrel XX.XX.XXXX, E. B. sa narodila XX.XX.XXXX a zomrela XX.XX.XXXX, D. B. sa narodil v nevedenom čase, zomrel XX.XX.XXXX, C. D. sa narodil v nevedenom čase a zomrel XX.XX. XXXX, F. D. sa narodila nevedenom čase a zomrela XX.XX.XXXX, A. B. sa narodil XX.XX.XXXX a zomrel XX.XX.XXXX. Z rozhodnutia štátneho notárstva v Lučenci D 742/87 v dedičskej veci po poručiťovi A. B., zomrelom 25.05.1987, narodenom 24.03.1921 vyplynulo, že dedičkou sa stala F. K., narodená XX.XX.XXXX vo vzťahu k parcelám zapísaným v PK vložke č. 817, parcela č. XX, vložka 984, parcela č. XXX, zostávajúce nečitateľné, a parcela č. 918 vo vložke 244 pre k. ú. O.. Z uznesenia Štátneho notárstva v Lučenci sp. zn. D not. 53/53, D 107/53 po poručiťovi A. B., zomrelom 12.05.1952, ako dedičia pripadali do úvahy vdova E. B., N. D., D. B., nar. XX.XX.XXXX a maloletý F. B., nar. XX.XX.XXXX. Predmetom dedenia boli nehnuteľnosti v k.ú. M., parc. č. XXXX; XXXX; XXXX; XXXX; XXXX; XXXX; XXXX; XXXX; XXXX; XXXX; XXXX/X; XXXX; XXXX; XXXX; XXXX; XXXX; XXXX H. XXXX.

3. Z rozhodnutia Štátneho notárstva v Lučenci sp. zn. D 31/74 po poručiťke E. B., N. D. pre súd prvej inštancie vyplynulo, že predmetom dedenia bolo okrem iného v k. ú. M. parc. č. XXXX (PKV XXX) pod B 8/i v 2/25-inách na mene E. B.; parc. č. XXXX (PKV XXX) pod B 7 v X/XX-XXX na mene E. B., N. D. a parc. č. XXXX (PKV XXX) pod B 10/i v 5/25-inách na mene E. B., N. D..

4. Na zistený skutkový stav súd prvej inštancie aplikoval ustanovenia § 126 ods. 1, § 129 ods. 1, § 130 ods. 1, § 132 ods. 1, § 134 ods. 1, § 39 Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie mal za to, že žalobcovia preukázali naliehavý právny záujem na požadovanom určení vlastníckeho práva. Notárska zápisnica o vydržaní vlastníckeho práva žalovaného 1/ nie je titulom nadobudnutia vlastníckeho práva. Preto skutočnosti vytýkané z hľadiska porušenia hmotnoprávných, ako aj procesnoprávných noriem vo vzťahu ku konajúcemu notárovi, na ktoré poukazovali žalobcovia, sú podľa súdu prvej inštancie irelevantné. Dôkazné bremeno v spore zaťažovalo žalovaného 1/ na preukázanie skutočnosti nadobudnutia vlastníckeho práva originálnym spôsobom. Súd prvej inštancie uzavrel, že zo strany žalovaného 1/ neboli produkované žiadne dôkazy, ktoré by preukazovali jeho dobromyseľnosť, začiatok plynutia lehoty vydržania, a najmä momentu a skutočnosti, od ktorého sa vo vzťahu k predmetným nehnuteľnostiam stal dobromyseľným držiteľom. Podľa súdu prvej inštancie žalovaný 2/ nespĺnil kritériá kladené judikatúrou na dobromyseľného nadobúdateľa. Vytkol žalovanému 2/ určitú neaktivitu pri zisťovaní okolností nadobudnutia vlastníctva nehnuteľností žalovaným 1/. Priklonil sa k záveru, že na základe neplatného právneho úkonu – kúpnej zmluvy medzi žalovaným 1/ ako nevlastníkom nehnuteľností a žalovaným 2/, tento vlastnícke právo nadobudnúť nemohol. Priklonil sa k zachovaniu zásady nemo plus iuris, podľa ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv ako sám má. Z toho dôvodu žalovaný 2/ nemohol platne nadobudnúť vlastnícke právo od žalovaného 1/, ktorý v čase prevodu nebol skutočným vlastníkom predmetných nehnuteľností.

5. Z hľadiska identifikácie žalobcov a následného oprávnenia konať v ich mene zástupcami SPF, resp. Lesy Slovenskej republiky, š. p. mal súd prvej inštancie za to, že dôkazné bremeno zaťažovalo žalovanú stranu. Tá mala preukázať skutočnosti, že predmetné osoby nie sú neznáme, resp. existujú ich právni nástupcovia. Predloženie úmrtného listu, resp. predloženie dedičského rozhodnutia, samo o sebe neznamená identifikáciu tejto osoby a jej stotožnenie s osobou uvedenou v pôvodnej PKV, najmä, ak sú tieto osoby uvedené len menom a priezviskom, ako je tomu vo vzťahu k žalobcom 1/, 3/ a 5/, o ktorých žalovaní oprávnenie na zastupovanie namietali. Predmetné listiny súd prvej inštancie považoval za nedostatočné na preukázanie, stotožnenie a identifikáciu žalobcov ako pôvodne označených nezistených vlastníkov. Preto námietku žalovaných v tomto smere nepovažoval za dôvodnú.

6. Vo vzťahu k žalobkyni E. B., N. D. ako žalobkyni 4/ však bolo možné konštatovať, že táto osoba je identifikovaná dostatočne. Bolo zrejmé, že predmetom dedičstva boli aj parcely č. XXXX, XXXX H. XXXX v katastrálnom území M.. Preto vo vzťahu k tejto osobe konanie súd prvej inštancie zastavil (výrok II.).

7. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie v zmysle § 255 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“), keďže žalobcovia aj žalovaní boli v spore čiastočne úspešní. Žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania.

8. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podali odvolanie žalobcovia prostredníctvom zástupcov - Slovenský pozemkový fond a Lesy Slovenskej republiky, š. p., ako aj žalovaní 1/, 2/. Lesy Slovenskej republiky, š. p., ako aj SPF odvolanie podali proti II. výroku rozsudku, ktorým súd konanie zastavil o žalobe žalovanej 4/. Odvolanie zhodne podali z dôvodov uvedených v ust. § 365 ods. 1 písm. b), f), h) CSP, teda z dôvodov, že súd prvej inštancie procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala svoje procesné práva, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a napadnutý rozsudok vo výroku II. spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Obaja zhodne tvrdili, že nebol daný dôvod na zastavenie konania o žalobe žalovanej v 4. rade, ktorá rovnako ako žalobcovia 1/, 3/ a 5/ nebola dostatočne identifikovaná a stotožnená s osobou E. B., N. D. na základe predloženého dedičského rozhodnutia D31/74-6 zo 06. 02. 1975. V prípade žalobného nároku žalobkyne v 4. rade má súd rozhodnúť rovnako ako v prípade ostatných žalobcov, resp. žalobcov 1/, 3/ a 5/. Aj v prípade žalobcov 1/, 3/ a 5/, žalovaný 1/ predložil úmrtné listy, resp. aj dve dedičské rozhodnutia, nijakým spôsobom však nepreukázal, že uvedené listiny sa týkali žalobcov 1/, 3/ a 5/, napr., že nešlo iba o osoby s rovnakým menom a priezviskom. Jediný rozdiel v „identifikácii“ žalobkyne 4/ a žalobcov 1/, 3/ a 5/ je ten, že v prípade žalobkyne 4/ bola táto „identifikovaná“ ešte rodným priezviskom popri manželovom priezvisku „Uhrínová“ ako „Jamnická“. Keďže žalobcovia 1/, 3/ a 5/ boli osoby mužského pohlavia, ktoré sobášom nezískavali iné priezvisko, tak uvedený identifikačný znak u nich nevyhnutne musel absentovať. Odvolatelia preto žiadali rozsudok vo vzťahu k žalobkyni v 4. rade zmeniť a žalobe vyhovieť.

9. Žalovaní 1/ a 2/ žiadali v odvolaní napadnutý rozsudok buď zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, alebo zmeniť a žalobu zamietnuť, prípadne konanie v napadnutom rozsahu zastaviť. Aj podľa ich názoru súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f/ CSP) a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ CSP). Tvrdili, že celé konanie malo byť zastavené, keďže podľa § 132 ods. 1 CSP v žalobe sa okrem všeobecných náležitostí podania uvedie označenie strán, pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností, označenie dôkazov na ich preukázanie a žalobný návrh. Poukázali na to, ako sa označuje fyzická osoba v žalobe. Petit, ktorým sa žalobca domáha určenia vlastníckeho práva v prospech osoby, ktorou nie je on sám, trpí jednak uvedeným nedostatkom naliehavého právneho záujmu, avšak ide o domáhanie sa vlastníckeho práva v prospech zomrelej osoby. Ide o domáhanie sa určenia, ktoré nie je možné. Ak už ale konanie nebolo zastavené z uvedených dôvodov, malo byť celkom určite zastavené, čo i len v časti aj voči iným údajným žalobcom ako voči E. B., N. D.. Z dôvodu, že sa podarilo identifikovať aj iných údajných žalobcov tak, ako to vyplýva z bodov 16 až 26 odôvodnenia napadnutého rozsudku. Konanie malo byť podľa žalovaných zastavené aj vo vzťahu k A. B., D. B., F. G. a D. B.. Všetky uvedené osoby totiž možno identifikovať. Ďalej žalovaní 1/ a 2/ tvrdili, že v prípade pochybností o ich dobromyseľnosti treba dať do popredia dobromyseľnosť nadobudnutia vlastníctva v súlade s nálezom Ústavného súdu SR I. ÚS 549/2015. K výroku II. napadnutého rozsudku žalovaní 1/ a 2/ doplnili, že v tomto rozsahu ho považujú za správny.

10. V poradí prvým rozsudkom Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, rozsudkom sp. zn. 16Co/120/2019-554 zo dňa 11. 06. 2020 rozhodol o podaných odvolaniach tak, že napadnutý rozsudok zmenil a žalobu zamietol. Žalovaným 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie, ako aj pred odvolacím súdom.

11. Na základe dovolania žalobcov Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 2Cdo/80/2022 zo dňa 31. 07. 2024 rozsudok odvolacieho súdu sp. zn. 16Co/120/2019 zo dňa 11.06.2020 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolací súd vytkol, že odvolací súd na odvolacom pojednávaní neumožnil stranám sporu uviesť záverečné reči v zmysle § 182 CSP, čím došlo k porušeniu žalobcov na právo na spravodlivý proces. Obiter dictum dovolací súd tiež doplnil, že v zmysle § 161 ods. 1 CSP je súd v každej fáze konania povinný skúmať procesné podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť. Medzi tie v zmysle § 61 CSP patrí aj procesná subjektivita. Nedostatok procesnej subjektivity v čase začatia konania je neodstrániteľným nedostatkom podmienky konania. Túto povinnosť mal súd aj v prípade, ak je sporovou stranou neznámy vlastníč. Poukázal na právne závery uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod sp. zn. 6Cdo/11/2016. Uviedol, že odvolací súd neaplikoval § 161 ods. 1 CSP a dôsledne neskúmal, či žalobcovia 1/ až 13/ označení v žalobe boli ako fyzické osoby v čase začatia súdneho konania nositeľmi procesnej subjektivity, nakoľko v prípade zistenia neodstrániteľnej prekážky postupu konania je potrebné zastaviť konanie voči osobe, ktorej sa zistený nedostatok týkal a následne poskytnúť možnosť žalobcom, aby okruh strán sporu doplnili pri neznámosti právnych

nástupcov. Zároveň sa dovolací súd nestotožnil s právnym názorom odvolacieho súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, nakoľko SPF a Lesy Slovenskej republiky, š. p., môžu zastupovať nezistených vlastníkov, čo je spojené s ochranou ich ústavou zaručeného vlastníckeho práva.

12. Krajský súd, ako súd odvolací, v zmysle § 34 CSP viazaný právnym názorom odvolacieho súdu opätovne prejednal odvolanie sporových strán v medziach daných ustanovením § 379 a § 380 CSP a bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle § 385 ods. 1 CSP a contrario rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým určil vlastnícke právo žalobcov (I. výrok) zrušil podľa § 389 písm. a) CSP, pretože neboli splnené procesné podmienky a vec podľa § 391 ods. 1 CSP v zrušujúcej časti vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie z nasledovných dôvodov:

13. Odvolací súd opätovne v spore zdôrazňuje, že Slovenský pozemkový fond (ďalej v texte aj „SPF“) majú oprávnenie podať žalobu o určenie vlastníckeho práva v zastúpení nezistených vlastníkov podľa § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. a § 16 ods. 1 písm. b) a ods. 2 zákona č. 180/1995 Z. z. Oprávnenie pre Lesy Slovenskej republiky, š. p. (ďalej v texte „Lesy SR“) vyplýva z § 34 ods. 18 zákona č. 330/1991 Zb., § 13 zákona č. 180/1995 Z. z. a § 50 ods. 6 zákona č. 326/2005 Z. z.

14. Dovolací súd v zrušujúcom uznesení v časti obiter dictum poukázal na rozhodnutie sp. zn. 6Cdo/11/2016 a vyslovil právny názor, že odvolací súd pri svojom prvom rozhodnutí neaplikoval ustanovenia o procesných podmienkach vo vzťahu k označeniu žalobcov ako nezistených vlastníkov podľa § 161 ods. 1 CSP, teda, či majú procesnú subjektivitu podľa § 61 CSP.

15. Odvolací súd v rámci procesnoprávných aspektov tohto sporu k označeniu žalobcov uvádza, že pojmovým znakom nezisteného vlastníka je „nezistenosť identifikačných údajov“, čo opakovane vo svojej rozhodovacej praxi konštatoval aj Najvyšší súd Slovenskej republiky (viď sp. zn. 6Cdo/11/2016, sp. zn. 7Cdo/238/2021). Identita nezisteného vlastníka ako účastníka konania sa odvíja od jeho zápisu v katastri nehnuteľností. Pri označení nezisteného vlastníka ako účastníka konania je nevyhnutné vychádzať zo zápisu jeho označenia na LV v katastri nehnuteľností. Zákon presnú formu nepredpisuje. Obligatorným údajom je nezistený vlastník a jeho zastúpenie fondom. Fikcia subjektivity nezisteného vlastníka trvá iba do okamihu, kedy nezisteného vlastníka možno na základe vykonaných dôkazov (spravidla rodné listy a úmrtné listy, prípadne ďalšie verejné listiny) jednoznačne identifikovať a konštatovať zistenie jeho subjektivity ako fyzickej osoby (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/238/2021).

16. K povahe a okolnostiam zavedenia inštitútu nezisteného vlastníka sa podrobne vyjadril Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej v texte „najvyšší súd“) v rozhodnutí sp. zn. 8Cdo/31/2018 (viď bod 56. a 57. tohto rozhodnutia).

17. V záujme spriechodnenia procesu usporiadania vlastníckych vzťahov k pozemkom a i obnovenia dostatočne hodnoverného spôsobu evidencie práv k nehnuteľnostiam, ktorý sa v tuzemských podmienkach vytratil prakticky v súvislosti s opustením intabulačného princípu a stratou niekdajšieho významu inštitútu pozemkovej knihy, bol o. i. ustanovený zákonný mechanizmus nakladania Slovenského pozemkového fondu 1) s pozemkami, ktorých vlastník je známy, ale ktorého miesto trvalého pobytu alebo sídlo nie je známe (podľa čl. I § 8 ods. 1 písm. c) zákona č. 180/1995 Z. z.) a 2) pozemkami, ktorých vlastník nie je známy (podľa písmena d) rovnakého ustanovenia). Pre obe takéto kategórie pozemkov zákon zaviedol legislatívnu skratku „pozemky s nezisteným vlastníkom“ (§ 13 a § 16 ods. 1 písm. b) zákona č. 180/1995 Z. z.); pričom pri takýchto vlastníkoch (resp. pozemkoch), ako aj pri pozemkoch, ktorých vlastníctvo nie je evidované podľa predpisov o katastri nehnuteľností v súbore geodetických informácií a v súbore popisných informácií alebo ak sa nepreukáže inak (§ 16 ods. 1 písm. c) zákona č. 180/1995 Z. z.) zákon priznáva na to určenej právnickej osobe (ktorou je práve Slovenský pozemkový fond) oprávnenie na zastupovanie vlastníkov v konaniach pred súdmi a inými orgánmi verejnej správy (§ 16 ods. 2 zákona č. 180/1995 Z. z.).

18. V judikatúre najvyššieho súdu existuje viacero rozhodnutí týkajúcich sa označenia nezistených vlastníkov, ich procesnej subjektivity a procesných otázok (viď napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. februára 2016 sp. zn. 6Cdo/11/2016, z 31. mája 2021 sp. zn. 2Cdo/75/2020, z 28. februára 2022 sp. zn. 7Cdo/238/2021, z 22. júla 2020 sp. zn. 8Cdo/136/2020, z 31. januára 2011 sp.

zn. 7Cdo/10/2010, z 25. februára 2015 sp. zn. 2Cdo/39/2014, z 29. apríla 2020 sp. zn. 7Cdo/241/2018 a z 15. apríla 2019 sp. zn. 8Cdo/31/2018). Z uvedených rozhodnutí je badať rovnaký prístup pokiaľ ide o vymedzenie a povahu inštitútu nezistených vlastníkov, neposkytujú však jednoznačné stanovisko ako postupovať, ak v spore nastane potreba skúmania procesnej podmienky na strane nezisteného vlastníka (či už v dôsledku námietky niektorej strany sporu, predloženia dedičského rozhodnutia, úmrtného listu a pod.), resp. v akej miere má v danej procesnej situácii súd „vyžadovať“ od žalobcu správne označenie nezistených vlastníkov, resp. ich právnych nástupcov a predloženie potrebných dokladov.

19. Na základe doterajšej judikatúry najvyššieho súdu (viď sp. zn. 8Cdo/31/2018 a tiež sp. zn. 7Cdo/238/2021) najvyšší súd tiež opakovane konštatuje a zotrváva na tom, že „pojmem „nezistený vlastník“ je právna fikcia osoby, ktorej bola zákonom priznaná procesnoprávna subjektivita. Procesnoprávna subjektivita je priznaná aj fyzickým osobám (nezisteným vlastníkom), u ktorých možno vzhľadom na dátum ich narodenia logicky predpokladať, že už nežijú (ich spôsobilosť mať práva a povinnosti zanikla). Zákon vytvorením fikcie ich pretransformoval do samostatného procesnoprávneho subjektu (nezisteného vlastníka), pri ktorom s a naďalej uvádza meno a priezvisko. Právna úprava vychádza z princípu, že procesnoprávna subjektivita je širšia ako hmotnoprávna, keďže podľa § 61 CSP procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva. Fikcia nezisteného vlastníka umožňuje procesnoprávne zabezpečiť identitu vlastníckeho vzťahu k u konkrétnej nehnuteľnosti a zachovať veľkosť spoluvlastníckych podielov zapísaných v katastri nehnuteľností. Súčasne umožňuje zabezpečovať procesnoprávnu existenciu nezisteného vlastníka ako subjektu vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností.“

20. Zodpovednosť žalobcov za správne označenie protistrany v prípade inštitútu nezisteného vlastníka je oslabená povahou tohto osobitného subjektu vyplývajúcou zo zákona, tak ako to uvádza najvyšší súd v uznesení sp. zn. 8Cdo/69/2023 zo dňa 14.08.2024.

21. Zodpovednosť sporovej strany (zástupcami žalobcov) za správne označenie strán sporu (nezistených vlastníkov – žalobcov) oslabená nie je až v takej miere v prípade, že v spore neznámy vlastník zastúpený zástupcom vystupuje na strane žalobcu a žalovaní v spore namietali a predložili dôkazy o tom, že neznámy vlastník pravdepodobne zomrel, ako tomu je aj v prejednávanej veci. V takom prípade, stotožňujúc sa s právnym názorom dovolacieho súdu, platí, že „povinnosť súdu skúmať splnenie procesnej podmienky konania spočívajúcej v existencii procesnej subjektivity strany sporu nezaniká ani v prípade, ak sporovou stranou je neznámy vlastník“ (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/206/2022).

22. Fikcia subjektivity nezisteného vlastníka totiž trvá do okamihu, kým nezisteného vlastníka možno na základe vykonaných dôkazov (spravidla rodné listy, úmrtné listy, prípadne ďalšie verejné listiny) jednoznačne identifikovať a konštatovať zistenie jeho subjektivity ako fyzickej osoby. V tom prípade dochádza k zmene právneho subjektu počas konania (pozri body 25. a 26. uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo/238/2021 zo dňa 28.02.2022).

23. Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie nepostupoval dostatočne pri skúmaní procesnej subjektivity podľa § 61 CSP u niektorých žalobcov, ako nezistených vlastníkov. Zo súdneho spisu vyplynulo, že voči poručiteľovi A. B., zomr. XX.XX.XXXX sa viedlo dedičské konanie na Štátnom notárstve v Lučenci pod sp. zn. D 742/87 a jeho dedičkou sa stala F. K., nar. XX.XX.XXXX, v dedičskom konaní po poručiteľovi A. B., zomr. XX.XX.XXXX, ktoré sa viedlo na Štátnom notárstve v Lučenci pod sp. zn. D not 53/53 a D 107/53 ako dedičia pripadali do úvahy vdova E. B., N. D., D. B. nar. XX.XX.XXXX a mal. F. B., nar. XX.XX.XXXX. V dedičskom konaní po E. B., N. D., nar. v roku 1897 zomr. dňa 19.12.1973 (rozhodnutie Štátneho notárstva v Lučenci D 31/74-6 zo dňa 6.02.1975) celé dedičstvo po poručiťelke prevzala na základe dedičskej dohody dcéra E. D., N. B.. V spise sa nachádzajú aj ďalšie úmrtné listy žalobcov, a to žalobcu 3/ D. B., vo vzťahu ku ktorému však zástupcovia žalobcov nepožadovali v spore žiadny právny nárok, žalobcu 7/ D. B., žalobcu 5/ F. G..

24. Na základe takto zisteného skutkového stavu veci nemožno vylúčiť, že viacerí, zástupcami žalobcov označení žalobcovia, v čase podania žaloby pravdepodobne nežili a teda nemohlo ísť o nezistených vlastníkov podľa výkladu daného ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu (viď vyššie).

25. Pokiaľ súd prvej inštancie vo vzťahu k uvedeným žalobcom nezastavil konanie, pretože dospel k záveru, že tieto osoby nebolo možné stotožniť v pôvodnej pozemnoknižnej vložke, išlo z jeho strany o predčasný záver vyplývajúci z nesprávneho prenesenia dôkazného bremena na žalovanú stranu sporu.

26. Odvolací súd sa stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, podľa ktorého ak uvedené subjekty nemajú procesnoprávnu subjektivitu, nemusí to automaticky znamenať, že ide práve o pôvodných vlastníkov nehnuteľností, ktorých zastupujú SPF a Lesy SR, teda, že subjekt nemajúci procesnoprávnu subjektivitu mal aj vecnú legitimáciu v spore (bol skutočne pôvodným vlastníkom konkrétneho pozemku). Tieto podmienky však v spore boli zástupcovia žalobcov povinní preukázať. Preukázať teda skutočnosť, že dôvody pre ich zákonné zastúpenie naďalej trvajú a sú splnené podmienky podľa § 34 ods. 18 (pôvodne 14) zákona č. 330/1991 Zb., § 13 a § 16 ods. 1 písm. b) a ods. 2 zákona č. 180/1995 Z. z.

27. Ak v spore s neznámymi vlastníkami bola žalovanými vznesená odôvodnená námietka nedostatku procesnej subjektivity žalobcov, bolo na nich, aby prostredníctvom svojich zástupcov preukázali podmienky ich zastúpenia vyplývajúce z hmotného práva, t. j., že v spore ide o nezistených vlastníkov. V otázke delenia dôkazného bremena totiž platí všeobecné pravidlo, že každú procesnú stranu zaťažuje dôkazné bremeno ohľadom skutkových predpokladov jej priaznivej právnej normy (pozri Lavický, P. Dôkazní bremeno v civilním soudním řízení, Leges, 2017, s. 144; K., E.. O dôkaznom bremene, Súkromné právo 3/2024).

28. Pokiaľ preto v spore vo vzťahu k A. B. boli predložené dva úmrtné listy, bolo povinnosťou žalobcov preukázať, že nejde o osoby v pôvodnej pozemnoknižnej vložke, prípadne uviesť, ktorého z týchto subjektov zastupujú. To platí aj vo vzťahu k ostatným žalobcom, o ktorých boli v spore predložené úmrtné listy, prípadne dedičské rozhodnutia. Táto povinnosť nemala procesne zaťažovať žalovaných. Najmä za predpokladu, že žalovaní 1/ a 2/ namietli tento nedostatok procesnej podmienky konania, a za tým účelom aj predložili relevantné dôkazy. SPF a Lesy SR, musia pri zastupovaní nezisteného vlastníka postupovať s odbornou starostlivosťou (pozri uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/238/2021, bod. 23). To sa vzťahuje aj na preukázanie, že sú splnené podmienky pre zastupovanie nezistených vlastníkov, ako aj to, že urobili všetky potrebné šetrenia ohľadom na skutočnosti, ktoré sa objavili počas sporu. Dôvodom je skutočnosť, že od splnenia uvedenej procesnej podmienky konania odvodzujú žalobcovia úspech v spore.

29. Ak po vykonaní dokazovania pred súdom prvej inštancie nebude preukázané, že niektorí z označených žalobcov ako nezistených vlastníkov majú právnu subjektivitu sú dané dôvody, aby bolo konanie podľa § 161 ods. 2 CSP s poukazom na § 61 CSP voči nim zastavené. Súd prvej inštancie je povinný zaoberať sa v každej fáze konania tým, či sú splnené procesné podmienky a za tým účelom má oprávnenie vykonať dokazovanie bez návrhu podľa § 185 ods. 3 CSP, pričom jeho povinnosťou, z hľadiska naplnenia princípu spravodlivosti (čl. 2 ods. 1 CSP), je úsilie vec prejednať a meritórne rozhodnúť. To bez ďalšieho neznamená, že bude v tomto type sporu úplne nahrádzať nedostatok procesnej aktivity tej strany sporu, ktorá od splnenia procesnej podmienky odvodzuje svoj úspech.

30. Dovolací súd s poukazom na uznesenie sp. zn. 6Cdo/11/2016 uviedol, že v prípade zastavenia konania pre nedostatok tejto procesnej subjektivity má byť následne poskytnutá možnosť žalobcom, aby okruh strán sporu upravili. V tej súvislosti odvolací súd tiež poukazuje na spor medzi obdobnými stranami sporu postavený na rovnakom skutkovom základe, vedený na Okresnom súde Lučenec sp. zn. 10C/87/2023, ktorý sa skončil zastavením konania podľa § 61 v spojení s § 161 ods. 2 CSP uznesením okresného súdu č. k. 10C/87/2023-730. Toto rozhodnutie bolo potvrdené Krajským súdom v Banskej Bystrici uznesením sp. zn. 17Co/30/2024. So závermi tohto rozhodnutia sa odvolací súd stotožňuje a v plnej miere naň odkazuje.

31. Z uvedených dôvodov odvolací súd pristúpil k zrušeniu napadnutého rozsudku vo výrokoch o určení vlastníckeho práva žalobcov (I.). Pre úplnosť dodáva, že si v tejto veci je vedomý, že predmetná vec už raz bola vrátená súdu prvej inštancie uznesením odvolacieho súdu sp. zn. 16Co/180/2018 zo dňa 10.10.2018, ktorým bolo zrušené uznesenie súdu prvej inštancie č. k. 13C/24/2017-306 zo dňa 28.03.2018 o zastavení konania. Išlo však o zrušenie procesného rozhodnutia súdu prvej inštancie. Účel ustanovenia § 390 CSP tým nie je popretý. Aj právna doktrína k tomuto pravidlu uvádza, že logickým výkladom textu komentovaného ustanovenia je potrebné dospieť k záveru, že povinnosť odvolacieho

súdu rozhodnúť o odvolaní po predchádzajúcom zrušení rozhodnutia a vrátení veci na nové rozhodnutie bude možné aplikovať iba vtedy, ak aj prvé zrušené rozhodnutie bolo rovnakej procesnej povahy (Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, § 390). Pri úvahe o aplikácii § 390 CSP je potrebné rozlišovať medzi meritórnym a nemeritórnym odvolacím prieskumom aj s ohľadom na právo na rovný prístup sporových strán k odvolaciemu konaniu. Povinnosť aplikovať § 390 CSP poriadku nastáva, ak v poradí prvé aj druhé preskúmané rozhodnutia okresného súdu sú meritórne povahy (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 215/2022 zo dňa 26.04.2022). Zároveň, odvolací súd pristúpil k zrušeniu rozhodnutia v tejto časti z dôvodu, že nedostatky zistené v konaní a rozhodnutí súdu prvej inštancie nie je možné napraviť v odvolacom konaní z hľadiska potreby ďalšieho skúmania procesných podmienok a tomu zodpovedajúcemu dokazovaniu vo veci.

32. Obiter dictum odvolací súd uvádza, že len v prípade, ak súd prvej inštancie v ďalšom konaní ustáli záver, že boli pre konanie a rozhodnutie splnené procesné podmienky, oprávnenie SPF a Lesy SR zastupovať nezistených vlastníkov, je spojené s ochranou ich ústavou zaručeného vlastníckeho práva (uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 5 Cdo/206/2022 zo dňa 27.09.2023). Odvolací súd navyše dodáva, že sa stotožňuje s právnym názorom súdu prvej inštancie, podľa ktorého žalovaný 1/ nespĺnil podmienky vydržania vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam podľa § 134 Občianskeho zákonníka. Zároveň odkazuje ohľadne platnosti prevodu časti nehnuteľností na žalovaného 2/ na uznesenie Veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. 1VObdo/2/2020 zo dňa 27.04.2021.

33. Odvolací súd ako závislý zrušil aj výrok o náhrade trov konania.

34. Súd prvej inštancie, viazaný právnym názorom odvolacieho súdu podľa § 391 ods. 2 CSP, opätovne posúdi, či na strane žalobcov sú splnené procesné podmienky podľa § 61 a 161 CSP. Žalobcovia prostredníctvom ich zástupcov sú povinní preukázať splnenie procesných podmienok, teda zákonné podmienky pre zastupovanie žalobcov podľa osobitného predpisu. Po zhodnotení týchto skutočností vo veci rozhodne meritórnym rozhodnutím len vo vzťahu k žalobcom, ktorí sú nositeľmi procesnoprávnej subjektivity a svoje rozhodnutie odôvodnení v intenciách § 220 ods. 2 CSP.

35. Odvolací súd v medziach daných ustanovením § 379 a § 380 CSP a bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle § 385 ods. 1 CSP a contrario prejednal odvolanie žalobcov voči výroku, ktorým súd prvej inštancie zastavil konanie voči žalobkyňi 4/ (výrok II.) a rozsudok súdu prvej inštancie v tomto výroku podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP potvrdil ako vecne správny.

36. Odvolací súd v plnej miere podľa § 387 ods. 2 CSP odkazuje na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia v tejto časti. Súd prvej inštancie správne na zistený skutkový stav aplikoval § 61 v spojení s § 161 ods. 2 CSP, keď pre nedostatok procesnej subjektivity konanie voči žalobkyňi 4/ zastavil. Na základe výsledkov dedičského konania boli stotožnené pozemky, ktoré sú predmetom konania, žalobkyňa nemá právnu a teda ani procesnoprávnu subjektivitu, pretože zomrela pred začatím konania. Neboli splnené hmotnoprávne podmienky na to, aby za žalobkyňu 4/ konal SPF a Lesy SR.

37. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t. j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Dovolateľ, ktorý je fyzickou osobou a v dôsledku svojej materiálnej núdze nemôže využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv, sa môže so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci obrátiť na Centrum právnej pomoci podľa podmienok upravených v zákone č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi.

Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci. O predbežnom poskytnutí právnej pomoci centrum rozhodne bez zbytočného odkladu ešte pred rozhodnutím o nároku na poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi).